

Spis treści

Część I Podstawy dermatologii i wenerologii

1 Budowa prawidłowej skóry	3
<i>Marcin Orłowski, Justyna Kursa-Orłowska, Zygmunt Adamski</i>	
Barwa skóry	3
Budowa skóry	3
Przydatki skórne	7
Włosy	8
Paznokcie	8
Czynność skóry	8
2 Podstawowe wykwity skórne	12
<i>Marcin Orłowski, Justyna Kursa-Orłowska, Zygmunt Adamski</i>	
Plama	12
Bąbel	14
Grudka	15
Guzek	15
Guz	16
Pęcherzyk i pęcherz	16
Krosta	17
Pęknięcie (szczelina)	18
Rozpadlina	18
Strup	19
Przeczos i otarcie	19
Nadżerka	19
Owrzodzenie	20
Blizna	20
3 Bariera naskórkowa i przezskórny transport substancji: aspekty kosmetologiczne	21
<i>Justyna Gornowicz-Porowska, Magdalena Jałowska, Gerard Nowak, Zygmunt Adamski</i>	
Bariera naskórkowa	21
Transport substancji przez barierę naskórkową	22
Strategie zwiększania przenikania substancji przez skórę	22
Jednostki dermatologiczne cechujące się zaburzeniem funkcji bariery naskórkowej	24
Podsumowanie	25

4 Wywiad i badanie dermatologiczne	26
<i>Magdalena Jałowska, Zygmunt Adamski</i>	
Badanie podmiotowe	26
Przedmiotowe badanie dermatologiczne	26
5 Nieinwazyjne metody diagnostyczne stosowane w kosmetologii	28
<i>Adriana Polańska, Aleksandra Dańczak-Pazdrowska</i>	
Ocena stopnia nawilżenia naskórka - korneometria	28
Ocena przeznaskórkowej utraty wody – ewaporimetria	28
Pomiar I pH skóry - pH-metria	28
Pomiar zawartości melaniny i hemoglobiny - pomiar koloru skóry	29
Pomiar stopnia łojotoku	29
Pomiary właściwości mechanicznych skóry	29
Badanie ultrasonograficzne skóry	29
6 Zakażenie bakteryjne skóry	31
<i>Katarzyna Zakrzewska, Zygmunt Adamski</i>	
Prawidłowa flora bakteryjna skóry	31
Bakteryjne zakażenia skóry	31
Zakażenia paciorkowcowe	32
Zakażenia i gronkowcowe	33
Zakażenia mieszane gronkowcowo-paciorkowcowe	36
Choroby bakteryjne o innej etiologii	38
Gruźlica skóry	41
Gruźlica właściwa	41
Tuberkulidy	43
7 Choroby wirusowe skóry	44
<i>Anna Neneman, Zygmunt Adamski</i>	
Opryszczka zwykła	44
Półpasiec	45
Ospa wietrzna	46
Zmiany wywołane przez wirusy brodawczaka ludzkiego	46
Choroby wywołane skórnymi typami wirusa HPV	47
Choroby wywołane genitalnymi typami wirusa HPV	48
Mononukleozą zakaźną	50
Zespół nabytego upośledzenia odporności (AIDS)	50
8 Zakażenia grzybicze	54
<i>Małgorzata Mazur, Agnieszka Zawirska, Marta Hasse-Cieślińska, Zygmunt Adamski</i>	
Zakażenia skóry i błon śluzowych wywołane przez grzyby drożdżopodobne	55
Kandydoza błon śluzowych	55
Kandydoza skóry	56
Zakażenia drożdżakami lipofilnymi	57

Łupież pstry	57
Dermatofitozy - zakażenia wywołane przez dermatofity (tzw. grzybice właściwe)	58
Grzybica stóp	58
Grzybica dłoni	58
Grzybica pachwin	58
Grzybica skóry gładkiej	59
Grzybica drobnozarodnikowa skóry gładkiej	59
Grzybica strzygąca skóry gładkiej	60
Przewlekła grzybica skóry gładkiej	60
Grzybica skóry owłosionej głowy	60
Zakażenia wywołane przez grzyby pleśniowe	63
9 Choroby pasożytnicze skóry	65
<i>Anna Neneman, Zygmunt Adamski</i>	
Świerzb	65
Wszawica	66
10 Choroby łojotokowe skóry	68
<i>Małgorzata Mazur, Agnieszka Zawirska, Franciszek Seneczko, Andrzej Kaszuba, Zygmunt Adamski</i>	
Łojotok	68
Trądzik pospolity	68
Trądzik różowaty	74
11 Choroby skóry o podłożu zapalnym	77
<i>Franciszek Seneczko, Andrzej Kaszuba</i>	
Atopowe zapalenie skóry	77
Zespoły związane z atopowym zapaleniem skóry	82
Inne odmiany zapalenia skóry	88
12 Pokrzywka	95
<i>Franciszek Seneczko, Andrzej Kaszuba</i>	
Definicja	95
Histopatologia	96
Kryterium czasowe pokrzywki	97
Pokrzywka fizykalna	99
Inne pokrzywki	103
Obrzęk naczynioruchowy	105
Leczenie pokrzywki	105
Choroby współistniejące z pokrzywką	108
13 Zaburzenia rogowacenia	111
<i>Anna Neneman, Zygmunt Adamski</i>	
Łuszczyca	111
Liszaj płaski	113
Liszajec opryszczkowy	115

Łupież czerwony mieszkowy	116
Choroby z nadmiernym rogowaceniem (genodermatozy)	116
Genodermatozy związane z nadmiernym rogowaceniem	117
Rybia łuska	117
Rogowiec dłoni i stóp	118
14 Choroby rumieniowe	119
<i>Małgorzata Wilk-Jędrusik, Zygmunt Adamski</i>	
Rumień wielopostaciowy (wysiękowy) - EM	119
Rumień guzowaty	121
<i>Erythema gyratum repens</i>	123
Rumień trwały	123
Łupież różowy Giberta	124
Rumieniec	124
15 Choroby układu naczyniowego	125
<i>Marcin Orłowski, Justyna Kursa-Orłowska, Zygmunt Adamski</i>	
Choroby krwotoczne skóry	125
Objawy skórne zaburzeń krążenia	126
Martwicze zmiany naczyniowe	129
16 Zaburzenia barwnikowe skóry	130
<i>Tomasz Fedorowicz, Zygmunt Adamski</i>	
Budowa i fizjologia układu barwnikowego skóry	130
Hiperpigmentacje	130
Hipopigmentacje	131
Plamy melanocytowe	131
Znamiona melanocytowe	132
Znamiona skórne	132
Znamiona zwykłe	133
Kliniczno-histologiczne odmiany czerniaka	137
Inne odmiany czerniaka	139
17 Zaburzenia pigmentacji skóry - przebarwienia	146
<i>Beata Miękoś-Zydek, Piotr Czyż, Andrzej Kaszuba</i>	
Mechanizm powstawania przebarwień	146
Piegi	146
Ostuda	147
Przebarwienie okołoustne	147
Leczenie przebarwień skóry	148
Metody zabiegowe w leczeniu przebarwień	149
18 Znamiona, nowotwory łagodne, stany przedrakowe, raki <i>in situ</i> i raki skóry	151
<i>Małgorzata Wilk-Jędrusik, Marcin Orłowski, Zygmunt Adamski</i>	
Znamiona	151
Znamiona naskórkowe	151

Znamiona i łagodne nowotwory wywodzące się z gruczołów łojowych	153
Znamiona i łagodne nowotwory wywodzące się z gruczołów potowych	153
Znamiona i łagodne nowotwory wywodzące się z mieszka włosowego	154
Znamiona i łagodne nowotwory pochodzenia naczyniowego	154
Znamiona i łagodne nowotwory pochodzenia łącznotkankowego i nerwowego	156
Stany przedrakowe	158
Raki <i>in situ</i>	161
Raki skóry	162
Rogowiak kolczystokomórkowy	166
19 Choroby o podłożu autoimmunologicznym	167
<i>Małgorzata Wilk-Jędrusik, Zygmunt Adamski</i>	
Choroby tkanki łącznej	167
Toczeń rumieniowaty	167
Twardzina	172
Twardzina ograniczona	175
Choroby pęcherzowe o podłożu autoimmunologicznym	176
Pemfigoid pęcherzowy	180
20 Zaburzenia potliwości	182
<i>Sylwia Stusek, Magdalena Jałowska, Zygmunt Adamski</i>	
Gruzoły potowe apokrynowe	182
Gruzoły potowe ekrynowe	182
Nadmierne pocenie	183
Potówki	184
21 Choroby włosów i owłosionej skóry głowy	185
<i>Małgorzata Wilk-Jędrusik, Zygmunt Adamski</i>	
Podstawy anatomii i fizjologii włosa	185
Wady strukturalne włosów	185
Wrodzone i nabyte wady strukturalne	185
Zmiany zabarwienia włosów	187
Nadmierne owłosienie	187
Łysienie	188
Łupież owłosionej skóry głowy	194
Choroby skóry obejmujące owłosioną skórę głowy	195
Choroby wewnętrzne obejmujące owłosioną skórę głowy	196
22 Choroby skóry z wyłączną, dominującą lub współistniejącą lokalizacją w obrębie twarzy i szyi	197
<i>Franciszek Seneczko, Andrzej Kaszuba</i>	
Choroby skóry o etiologii bakteryjnej	197
Choroby skóry wywołane przez grzyby	201
Choroby wirusowe skóry	202
Gruźlica skóry	205
Choroby skóry na podłożu łojotokowym	206

Choroby alergiczne skóry	209
Łuszczyca	211
Fotodermatozy - choroby wywołane przez promieniowanie świetlne	212
Kolagenozy - choroby tkanki łącznej	213
Zaburzenia barwnikowe skóry	215
Znamiona	216
Torbiele	218
Zaburzenia metabolizmu lipidów - hiperlipidemie	219
Nowotwory łagodne skóry	219
Stany przedrakowe	220
Nowotwory złośliwe skóry	221
23 Najczęściej występujące dermatozy powiek i zmiany zwyrodnieniowe powiek	227
<i>Magdalena Jałowska, Wojciech Adamski, Zygmunt Adamski</i>	
Charakterystyka skóry powiek	227
Alergiczne kontaktowe zapalenie powiek	227
Kontaktowe zapalenie skóry powiek z podrażnienia	227
Atopowe zapalenie skóry (AZS)	228
Trądzik różowaty, podtyp oczny	228
Zakażenie nużeńcem	229
Półpasiec oczny	229
Zakażenie wirusem opryszczki	229
Obrzęk naczyńioruchowy, pokrzywka	230
Zmiany na powiekach w chorobach tkanki łącznej	230
Guzy powiek	230
Zmiany zwyrodnieniowe powiek	232
24 Choroby skóry rąk i stóp	235
<i>Małgorzata Mazur, Zygmunt Adamski, Ewa Ławniczak</i>	
Zakażenia grzybicze. Skóra stóp	235
Skóra rąk	236
Zakażenia wirusowe. Skóra stóp	236
Skóra rąk	237
Zmiany o charakterze wyprysku	238
Łuszczyca krostkowa dłoni i stóp	239
Rogowiec dłoni i stóp	239
Nagniotek, odcisk	240
Modzel	240
Odmrożenie stóp	241
Zgorzel cukrzycowa, stopa cukrzycowa	241
Kiła	242
Świerzb	242
Porfiria skórna późna	242
25 Choroby paznokci	244
<i>Małgorzata Wilk-Jędrusiak, Magdalena Jałowska, Romuald Maleszka,</i>	

<i>Ryszard Żaba</i>	
Diagnostyka zmian chorobowych paznokci	244
Zmiany zanikowe	244
Zmiany przerostowe	244
Patologiczne zabarwienie paznokci	246
Zmiany ukształtowania powierzchni paznokcia (reliefu)	249
Zmiany w połączeniu paznokcia z podstawą	253
Nabyte choroby paznokci	254
Zmiany w paznokciach towarzyszące chorobom skóry i/lub chorobom układowym	255
Powikłania zabiegów kosmetycznych	256
26 Choroby wewnętrzne i ich wpływ na stan skóry	258
<i>Małgorzata Mazur, Zygmunt Adamski</i>	
Zmiana zabarwienia skóry	258
Zmiany wilgotności skóry	259
Obrzęki	259
Świąd	259
Zmiany skórne w cukrzycy	259
Zmiany skórne w chorobach przewodu pokarmowego. Zmiany skórne w chorobach wątroby	261
Zmiany skórne o charakterze rumieniowym	261
Zmiany skórne pochodzenia naczyniowego	261
Choroby skóry związane z zaburzeniami immunologicznymi w przebiegu chorób wątroby	261
Zmiany skórne związane z zaburzeniami hormonalnymi w przebiegu chorób wątroby	262
Zmiany skórne w chorobach jelit	262
Zmiany skórne w chorobach trzustki	263
Zmiany skórne w chorobach nerek	264
Zmiany skórne w chorobach nadnerczy	264
Zmiany skórne w chorobach tarczycy	264
Zmiany skórne w hiperlipidemiach	264
27 Czynniki zewnętrzne wpływające na kondycję skóry	266
<i>Katarzyna Zakrzewska, Zygmunt Adamski</i>	
Czynniki mechaniczne	266
Czynniki fizyczne	268
Wysoka temperatura	268
Niska temperatura	268
Promieniowanie jonizujące	270
Promieniowanie słoneczne	270
Ochrona przeciwsłoneczna	273
Fotodermatozy	274
Fotodermatozy uwarunkowane genetycznie	277
Dermatozy ulegające zaostrzeniu pod wpływem działania słońca	277
Uszkodzenia skóry wywołane czynnikami chemicznymi	278

Uszkodzenia wywołane energią elektryczną	278
Wpływ dymu tytoniowego na skórę	279
28 Działanie niepożądane kosmetyków	280
<i>Magdalena Jałowska, Dorota Jenerowicz, Barbara Raszeja-Kotelba, Zygmunt Adamski</i>	
Kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia	280
Kontaktowe alergiczne zapalenie skóry	281
Pokrzywka kontaktowa	283
Reakcje fototoksyczne i fotoalergiczne	283
<i>Acne cosmetica</i>	284
<i>Berloque dermatitis</i>	284
29 Dermatologiczne aspekty menopauzy	286
<i>Ewa Trznadel-Grodzka, Andrzej Kaszuba</i>	
30 Starzenie się skóry	290
<i>Barbara Raszeja-Kotelba, Małgorzata Wilk-Jędrusik, Katarzyna Zakrzewska, Zygmunt Adamski</i>	
Starzenie wewnątrzpochodne	290
Starzenie zewnątrzpochodne	292
Sucha skóra	295
31 Wpływ nikotyny na rozwój i przebieg chorób skóry oraz procesy starzenia się skóry i karcynogenezę	297
<i>Anna Rosińska-Więckowicz, Zygmunt Adamski, Michał Więckowicz</i>	
Palenie tytoniu a ogólny stan zdrowia	297
Charakterystyka genotoksycznej aktywności składników dymu tytoniowego	297
Wpływ dymu tytoniowego na funkcjonowanie skóry	298
Wpływ palenia tytoniu na rozwój i przebieg chorób skóry	298
Palenie tytoniu a korzystny wpływ na skórę	301
Wpływ palenia tytoniu na procesy starzenia się skóry	301
32 Wpływ składników pokarmowych na stan fizykochemiczny skóry	303
<i>Anna Rosińska-Więckowicz, Zygmunt Adamski, Michał Więckowicz</i>	
Karotenoidy - witamina A	303
Witamina E	304
Witamina C	304
Witamina D	304
Witaminy B	305
Żelazo	305
Cynk	305
Wielonienasycone kwasy tłuszczowe (WNKT)	305
Związki fitochemiczne	306
33 Choroby przenoszone drogą płciową	308

<i>Katarzyna Zakrzewska, Michał J. Kowalczyk, Ryszard Żaba, Magdalena Jałowska, Zygmunt Adamski</i>	
Definicja i podział	308
Kiła	308
Kiła nabyta wczesna	309
Kiła wrodzona	312
Rzeżączka	313
Inne klasyczne choroby weneryczne	315
Choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez chlamydie	315
Opryszczka narządów płciowych	316
Zakażenia ludzkim wirusem brodawczaka	317
Mięczak zakaźny	318
Bakteryjne zakażenia pochwy	318
Rzęsistkowica	318
Kandydozy układu moczowo-płciowego	319
Świerzb	319
Wszawica łonowa	320
34 Zarys leczenia chorób skóry	322
<i>Małgorzata Mazur, Zygmunt Adamski</i>	
Leczenie zewnętrzne	322
Podłoża	322
Wybrane grupy leków stosowane w leczeniu miejscowym (zewnętrznym)	323
Wybrane leki ogólne stosowane w dermatologii	326
Fototerapia	328
Fotokemioterapia - UVA + psoraleny (PUVA)	328
Krioterapia	328
Elektrokoagulacja	328
Laseroterapia	329
Dermatochirurgia	329
35 Choroby zawodowe skóry w Polsce	330
<i>Magdalena Jałowska, Zygmunt Adamski</i>	

Część II Zabiegi stosowane w dermatologii estetycznej

36 Medycyna estetyczna twarzy w naukach medycznych	337
<i>Justyna Gornowicz-Porowska, Magdalena Jałowska, Daria Sobkowska, Zygmunt Adamski</i>	
Rys historyczny piękna twarzy a medycyna estetyczna twarzy obecnie	337
Medycyna estetyczna twarzy a możliwości lecznicze	337
Medycyna estetyczna twarzy w aspekcie biotechnologicznym	337
Wykorzystanie komórek macierzystych w medycynie estetycznej twarzy	338
Nowoczesne techniki bioobrazowania w medycynie estetycznej twarzy	338
Zabiegi medycyny estetycznej twarzy a potencjalne zagrożenia	338
Terapia osoczem bogatopłytkowym w estetyce twarzy	338
Fale radiowe oraz ultradźwięki w odmładzaniu twarzy	339

Podsumowanie	340
37 Gabinet kosmetyczny	342
<i>Małgorzata Wilk-Jędrusik, Sylwia Dankowska, Zygmunt Adamski</i>	
Cera normalna	343
Cera sucha	343
Cera tłusta	344
Cera mieszana	344
Cera naczynkowa	345
Cera wrażliwa	345
Cera dojrzała	346
Otyłość i cellulit	346
38 Fototerapia chorób skóry	349
<i>Izabela Polak-Pacholczyk, Magdalena Lassota-Falczewska, Andrzej Kaszuba, Barbara Zegarska</i>	
Zakres promieniowania elektromagnetycznego	349
Rodzaje fototerapii	351
Naturalna klimatoterapia	353
Fototerapia u dzieci	353
Terapia fotodynamiczna	354
39 Współczesne metody diagnostyki chorób włosów	357
<i>Iwonna Michalak, Katarzyna Poznańska-Kurowska, Andrzej Kaszuba</i>	
Budowa anatomiczna włosa	357
Cykl włosowy	357
Zaburzenia cyklu włosowego	358
Zmiany strukturalne łodygi włosa	358
Metody stosowane w diagnostyce chorób włosów	358
40 Czerniak złośliwy - <i>Melanoma malignum</i>	363
<i>Aleksandra Kaszuba, Adam Halbina, Katarzyna Kaszuba-Bartkowiak</i>	
Czynniki ryzyka rozwoju czerniaka	363
Możliwości diagnostyczne	363
Rola promieniowania UV	364
Rola sztucznych źródeł promieniowania oraz warstwy ozonowej stratosfery	365
Inne czynniki ryzyka	365
Typy kliniczne czerniaka	366
41 Dermatoskopia	370
<i>Jacek Dąbkowski</i>	
42 Techniki makijażu medycznego	377
<i>Sylwia Dankowska, Małgorzata Wilk-Jędrusik, Zygmunt Adamski, Magdalena Jałowska</i>	
Kamuflaż-makijaż korekcyjny twarzy	377

Wskazania	377
Materiały potrzebne do makijażu medycznego	377
Zasady doboru kolorystycznego	379
Metodyka wykonania zabiegu	380
Podstawowe techniki makijażu korekcyjnego	380
Dobór techniki kamuflażu ze względu na rodzaj defektu	381
Trwałość kamuflażu	382
Makijaż trwały	382
Barwniki	383
Metodyka zabiegu	383
43 Mikropigmentacja skóry owłosionej głowy	385
<i>Stella Rzewuska</i>	
Wstęp	385
Rys historyczny	385
Technika wykonania	385
Pielęgnacja po zabiegu	386
Metody niwelowania problemu wypadających, przerzedzonych włosów	386
Uwagi	389
Podsumowanie	389
44 Elektroterapia w kosmetologii	391
<i>Agata Mańkowska</i>	
Zabiegi z użyciem prądu stałego	391
Zabiegi z użyciem prądów impulsowych	393
45 Masaż w kosmetyce i medycynie estetycznej	396
<i>Agata Mańkowska</i>	
Masaż ręczny	397
Masaż z użyciem przyrządów	397
Masaż w środowisku wodnym	399
46 Peelingi chemiczne - definicja, rodzaje, wskazania kliniczne, powikłania	400
<i>Ewa Trznadel-Grodzka, Andrzej Kaszuba</i>	
Kwasy owocowe	400
Głębokość peelingu	403
47 Wypełnienia tkanek miękkich	405
<i>Ewa Trznadel-Grodzka, Andrzej Kaszuba</i>	
Rys historyczny	405
Kwas hialuronowy	405
Kolagen	407
Żel poliakrylamidowy	408
Kwas poli-L-mlekowy	408
Radiesse	409
Artefill	409

Laresse	409
Polihydroksykwasy	409
Peelingi domowe	409
48 Zastosowanie nici liftingujących w medycynie estetycznej	411
<i>Michał Rogowski-Tylman</i>	
Wstęp	411
Materiały używane do produkcji nici liftingujących	411
Nici PDO	412
Działania niepożądane i powikłania stosowania nici PDO	413
49 Toksyna botulinowa w dermatologii estetycznej i kosmetologii	415
<i>Anna Ograczyk, Andrzej Kaszuba, Iwonna Michalak</i>	
Wstęp	415
Metody wykrywania toksyny botulinowej	415
Hipotetyczny mechanizm działania toksyny botulinowej typu A	416
Immunogenność	416
Hipotetyczny mechanizm działania toksyny botulinowej typu A	416
Preparaty toksyny botulinowej	417
Korekcja zmarszczek za pomocą toksyny botulinowej typu A	418
Leczenie nadmiernej potliwości iniekcjami toksyny botulinowej	420
Podsumowanie	421
50 Mezoterapia bezigłowa	422
<i>Dagmara Fus, Grażyna Kulesza-Włodarska, Jolanta Durasik</i>	
Zasady działania urządzeń do mezoterapii	422
Ogólne wskazania do mezoterapii bezigłowej	425
Przeciwwskazania	425
51 Endermologia	426
<i>Dagmara Fus, Grażyna Kulesza-Włodarska, Jolanta Durasik</i>	
Technika zabiegu	427
Programy zabiegowe Endermologie®	427
Efekty kliniczne zabiegów endermologii	428
52 Mikrodermabrazja - mechanizm działania, technika zabiegu i wskazania kliniczne	430
<i>Dagmara Fus, Grażyna Kulesza-Włodarska, Jolanta Durasik, Iwonna Michalak</i>	
Budowa aparatu	430
Technika zabiegu	431
Efekty działania mikrodermabrazji	431
53 Zastosowanie komórek macierzystych i czynników wzrostu w dermatologii estetycznej	434
<i>Monika Łęcka</i>	
Komórki macierzyste	434

Czynniki wzrostu	435
Procedury medycyny estetycznej z wykorzystaniem komórek macierzystych i czynników wzrostu	437
Regulacje prawne	437
54 Kriochirurgia w chorobach skóry <i>Jacek Dębkowski</i>	438
55 Lipoliza <i>Adam Halbina</i>	443
Lipoliza infekcyjna	443
Lipoliza laserowa	443
Kriolipoliza	444
Lipoliza kawitacyjna	444
Lipoliza falami o częstotliwościach radiowych	444
56 Elektrochirurgia w dermatologii estetycznej <i>Andrzej Kaszuba, Rafał Bartkowiak, Aleksandra Kaszuba, Ewa Trznadel-Grodzka, Katarzyna Kaszuba-Bartkowiak</i>	446
Rys historyczny	446
Elektrochirurgia prądem wysokiej częstotliwości	446
Elektrokauteryzacja i elektroliza	450
Odmładzanie skóry metodą RF	452
Metody elektrochirurgiczne wykorzystujące częstotliwości radiowe (RF)	452
Metoda elektrooptyczna I (ELOS)	456
57 MiraDry® - mikrofalowy system leczenia nadpotliwości pach <i>Rafał Bartkowiak, Andrzej Kaszuba, Katarzyna Kaszuba-Bartkowiak</i>	457
Przebieg procedury	457
58 Lasery - wiadomości ogólne, historia, zastosowania medyczne, bezpieczeństwo pracy <i>Rafał Bartkowiak, Andrzej Kaszuba, Adam Halbina, Aleksandra Kaszuba, Katarzyna Kaszuba-Bartkowiak</i>	460
Podstawy fizyczne	460
Rodzaje laserów	464
Bezpieczeństwo pracy	469
Zastosowanie laserów w medycynie	470
Wskazania dermatologiczne oraz lasery	470
59 Skupiona wiązka fal dźwiękowych o dużym zasięgu (HIFU) w medycynie estetycznej <i>Bartłomiej Szafrński, Marcin Noweta</i>	475
60 Metody fotoodmładzania skóry <i>Rafał Bartkowiak, Andrzej Kaszuba, Adam Halbina, Aleksandra Kaszuba, Katarzyna Kaszuba-Bartkowiak</i>	477

Wstęp	477
Proces fotostarzenia i jego mechanizmy	477
Fotoodmładzanie skóry twarzy	478
Zaburzenia barwnikowe	483
Bliznowacenie	484
Infekcje	484
Kontaktowe zapalenie skóry (KZS)	484
Rumień	484
Wykwity trądzikowe i prosaki	485
Swięd	486
Cellulitis	486
Ból	486
Podsumowanie	486
61 Postępowanie po najczęstszych zabiegach w dermatologii estetycznej <i>Joanna Narbutt</i>	488
62 Dermatologiczne metody korekcji blizn przerosłych i keloidów <i>Rafał Bartkowiak, Andrzej Kaszuba, Adam Halbina, Aleksandra Kaszuba, Katarzyna Kaszuba-Bartkowiak</i>	492
Różnicowanie blizn przerosłych i keloidów	492
Zapobieganie powstawaniu blizn przerosłych i keloidów	493
Inne preparaty stosowane w leczeniu blizn przerosłych i keloidów	495
Kriochirurgia	495
Wycięcie chirurgiczne	496
Laserochirurgia	496
Metody historyczne i wspomagające leczenie	498
Psychologiczne aspekty leczenia blizn przerosłych i keloidów	498
Podsumowanie	499
63 Zabiegowe i wspomagające metody leczenia trądziku pospolitego i zmian potrądzikowych <i>Rafał Bartkowiak, Adam Halbina, Aleksandra Kaszuba, Andrzej Kaszuba</i>	501
Leczenie naczyniowych zmian potrądzikowych	502
Leczenie potrądzikowych zmian barwnikowych	502
Leczenie blizn potrądzikowych (zanikowych, przerosłych i keloidów)	502
Terapia uciskowa	504
Mikrodermabrazja	504
Techniki laserowej terapii zmian potrądzikowych	504
Elektrochirurgia (Coblation)	505
Wypełnianie ubytków skóry	505
Kriochirurgia	505
Wycięcie chirurgiczne	505
Metody skojarzone	505
Wnioski	506
64 Chirurgia paznokcia	507

<i>Józef Kozak</i>	
Anatomia paznokcia	507
Choroby paznokcia wymagające leczenia chirurgicznego	507
Znieczulenie	509
Zabiegi diagnostyczne	509
Zabiegi operacyjne	510
Leczenie urazów paznokcia	510
Nowotwory paznokcia	511
Postępowanie pooperacyjne	511
Powikłania po zabiegach	511
65 Kosmetyczne metody korekcji wrastających paznokci	512
<i>Mirosława Gałęcka</i>	
Typy wrastania paznokci	512
Przebieg dolegliwości	512
Terapia konwencjonalna	513
Kosmetologiczne metody korekcji i profilaktyki wrastających paznokci	513
66 Transplantacja włosów	519
<i>Piotr Czyż, Beata Miękoś-Zydek</i>	
67 Dermatochirurgia	524
<i>Maciej A. Berkan</i>	
Dane epidemiologiczne	524
Czynniki etiologiczne	524
Zasady chirurgicznego leczenia guzów skóry	525
Metody leczenia guzów skóry	526
Przygotowanie do zabiegu, znieczulenie i opieka nad chorym operowanym	527
Powikłania	528
Guzy skóry - najczęściej występujące postacie i sposoby ich leczenia	528
Podsumowanie	530
Wyniki leczenia	530
Czerniak skóry	530
Uwagi ogólne oraz zarys poszczególnych technik chirurgicznego leczenia guzów skóry	531
68 Okulistyka estetyczna	533
<i>Ryszard Philips</i>	
Osobliwości skóry powiek	533
Objawy starzenia się oczu	534
Czym jest okulistyka estetyczna?	534
Korekcje chirurgiczne	537
69 Wybrane zagadnienia chirurgii plastycznej małżowin usznych i nosa	540
<i>Aleksandra Korytowska, Janusz Korytowski</i>	
Postępowanie chirurgiczne w przypadku nadmiernie odstających usznych	540

Anatomia małżowin usznych	540
Leczenie operacyjne	540
Podsumowanie	543
Skorowidz	546

oprac. BPK